

SOSYAL ALANDA YAPILAN İNKILÂPLAR VE BU İNKILÂPLARIN ÖZÜMSENMESİ MESELESİ

Yrd.Doç.Dr. Sadık SARISAMAN*

GİRİŞ

Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde yürütülen Milli Mücadele hareketinin başarı ile neticelendirilmesinden sonra 1 Kasım 1922 tarihinde saltanatın kaldırılmasıyla başlayan bir dizi inkılâplar yapılmıştır. Atatürk'ün ifadesiyle "İnkılâpların amacı Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş, bütün anlam ve biçimiyle medeni bir toplum düzeyine getirmektir"¹.

Ancak Osmanlı Devleti'nde XVII. Yüzyıldan itibaren başlatılan ıslahat hareketlerinin karşılaştığı güçlükler hatırlanacak olursa Mustafa kemal Paşa'nın işinin ne kadar zor olduğu açıkça görülecektir. Bilindiği üzere düzeni bozulan yeniçerilerin yerine yeni askeri birlikler oluşturmayı düşünen II. Osman Yedikule zindanlarında katledilmişti. Yine Nizamı Cedid'in kurucusu III. Selim ve onun sadık adamlarından Alemdar Mustafa Paşa da benzer bir akıbetle karşılaştılar. Yenilik fikirleriyle yetiştirilen II. Mahmut ise tahta oturtulacak başka erkek evlat kalmadığı için tahta geçirilmek zorunda kalmıştı.

Elbette ki ıslahatlar için verilen mücadeleler ve bu arada meydana gelen Tanzimat, Meşrutiyet gibi siyasal gelişmelerin hazırladığı psikolojik ortam Mustafa kemal Paşa için daha müsait şartları oluşturmuştu. Ancak

---

* KTÜ, Giresun Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
1 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C.II, Ankara-1989, s.224; Genel Kurmay Başkanlığı, Atatürkçülük I Atatürk'ün Görüş ve Direktifleri, İstanbul-1997, s.114

yine de onun yaptıkları önceki ıslahatlardan çok farklı idi. O, sadece devlet kurumlarında düzenlemeler yapmakla yetinmedi. Doğulu bir toplumda zihniyet değişikliği yaparak batılı ve çağdaş bir toplum yaratmaya çalıştı. Bunu yaparken Türk halkını, çağdaş, medeni toplum modeli istikametinde yapısal değişikliklere yöneltti. İlmî en hakiki rehber olarak kabul eden insan tipini ve düşünce tarzını toplumda hakim kılmaya çalıştı.

Biz bu çalışmamızda bütün bunları dikkate alarak sosyal alanda yapılan Atatürk inkılâplarının özümsemesi sürecini değerlendirmeye çalışacağız. Bu süreçte yaşanan sıkıntılar zaman zaman somut örneklerle belgelendirilmeye çalışılacaktır. Bu araştırmamız için basını kaynak olarak kullandık. Ancak tüm ülke basınına incelemek imkanı ve zamanını bulamadık. Bununla birlikte bir bölgedeki tablonun ülke geneli hakkında da fikir verebileceğini düşünmekteyiz.

1. KIYAFET İNKILABI

Türk inkılâbının kıyafet yönü aslında dış görünüşten ziyade zihniyet ile ilgilidir. Bu inkılap ile yapılmak istenen kıyafetin din ile bağlantısı olmadığı göstermek, Şeyh Said isyanından sonra yeniden rejim için tehlike teşkil etmesi muhtemel olan teokratik zihniyeti sindirmektir. Aynı zamanda bu mücadele çağdaş kıyafetle beraber çağdaş zihniyeti de hakim kılma mücadelesidir. Atatürk'ün 27 Ağustos 1925 günü İnebolu'da Türk Ocağı'nda yaptığı konuşması da bu görüşümüzü doğrulamaktadır. O, "Türkiye Cumhuriyeti halkı fikriyle, zihniyle medeni olduğunu isbat ve izhar etmek mecburiyetindedir... Türkiye'nin hakikaten medeni olan halkı başından aşağıya vaz'ı haricisiyle dahi medeni ve mütekâmil insanlar olduğunu fiilen göstermeye mecburdurlar"² diyordu. Yine Mustafa Kemal Paşa'nın şapka inkılâbını başlatma noktası olarak Kastamonu'yu tercih etmesi de tesadüf değildir. Dindar olan Kastamonu halkına tepki çekmeden

---

2 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II, Ankara-1989, s.220

şapka benimsetilebilirse diğer şehirlerde daha kolay kabul ettirebileceği düşünülmüştür.

Bütün bunlara rağmen şapka inkılâbı inkılâplar içerisinde en fazla tepki çeken olmuştur. Yoğun olarak Erzurum ve Rize'de cereyan etmek üzere pek çok şehirde protesto ve gösteriler yapılmıştır³. Şapka inkılâbının bu derece tepki çekmesinin sebebi fesin İslâm dininin sembolü olarak görülmesi idi*. Bu olaylara katılan kişiler fesi çıkarıp şapka takmayı İslâm kimliğini çıkarıp Hıristiyan kimliğine bürünme olarak görüyorlardı. Öte yandan diğer inkılâplardan farklı olarak şapka inkılâbında kişilerin bedeni ile bütünleşen giyisilere müdahale edildiğinden bu davranış doğrudan bedene müdahale olarak da algılanmıştı.

Atatürk şapka inkılâbını gerçekleştirene kadar aydınlar da dahil olmak üzere toplumun büyük bölümü buna hazır değildi. Nitekim, Ankara İstiklal Mahkemesi Başkanı Ali Çetinkaya şapka giydiği gerekçesiyle Vakıf gazetesi muhabirini makamından kovmuş ve hapse atmakla tehdit etmişti. Ancak, Atatürk Kastamonu'da şapka inkılâbını başlatınca Ali Bey, bu defa giyerek Mustafa Kemal Paşa'yı karşılamıştı⁴.

Öte yandan şapka inkılâbına tepki niteliğindeki olayların yurt sathına yayılması üzerine Ankara İstiklal Mahkemesi yerinde incelemelerde bulunmak üzere harekete geçti. Yargılama sırasında Maraşlı sanıkların şapkaları iyi olmadığı için terzilere geri verdikleri bahanesini öne sürmeleri ilginçti⁵. Diğer taraftan halkın bu yeni başlığı usulünce giymeyi öğrenmesi uzun zaman almıştı. Şapkayı ters giyen, yan giyen, biçimsiz şapkalar takan kişilere sıkça rastlanıyordu⁶. Yine şapka üzerine abani bezi saranlar olu-

3 Ergun Aybars, *İstiklal Mahkemeleri I-II*, İzmir-1988, s.406-418

* Şapka inkılâbından 97 yıl önce Sultan II. Mahmut devlet memurlarına sarık yerine fes giyme mecburiyeti getirince o da benzer tepkilerle karşılaşmıştı. (Fatih Rıfık Atay, *Çankaya* (2.Baskı), İstanbul-1969, s.431)

4 Fatih Rıfık Atay, *a.g.e.*, s.398

5 Ergun Aybars, *a.g.e.*, s.415

6 *Yeşil Giresun*, Numro:111, 11 Mayıs 1928

yordu⁷. Hatta nadiren fes ve kalpak giymeye devam edenlerle de karşılaştırılıyordu⁸.

1929 yılına ait bir gazete yazısında şapka ile nasıl selam vereceğini bilmeyen kişiler eleştirilmekte ve “Şapka başta iken el ile selam vermek, karşısında şapkasını açarak selam verenlere en büyük hakaret değil midir? Böylelerine karşı yapılacak tedbir şudur. Kendilerine katıyyen selam vermemek. Ta ki şapkayla selam vermesini öğreninceye kadar”⁹, ifadeleri yer almaktadır.

1930 Ağustosunda kurulmuş olan Serbest Fırka'nın bir mitinginde halkın şapkalarını çıkarıp yere atmaları, hala zihniyet değişikliğinin gerçekleşmediğini göstermekte idi. Bu yüzdendir ki Mustafa Kemal Paşa Serbest Fırka'ya cephe almış ve parti kendisini fesh etmek zorunda kalmıştı.

21. Yüzyıla girmek üzere olduğumuz şu günlerde dahi fes, sarık vb. ile caddelerde dolaşan kişilere tek tük rastlanmaktadır. Ancak, şapka inkılâbı amacına ulaşmıştır. Zira, halk demokratik ve laik rejimi benimsemiş bulunmaktadır. Artık bu kıyafetler rejim için tehlike sinyali olmaktan çıkmıştır. Halkımız bugün genellikle şapka giymemektedir. Ancak, o gün şapkanın ifade etmekte olduğu çağdaş zihniyet bugün şapkasız kafalarda hakimdir. Zaten asıl olan da çağdaş zihniyeti hakim kılmak idi.

Kıyafet ile ilgili düzenlemelerden bir tanesi de tekke ve zaviyelerin kapatılmasını amir 30 Kasım 1925 tarih ve 677 sayılı kanundur. Bu kanun söz konusu kuruluşlardaki şeyhlik, dedelik, dervişlik vb. görevlerle ilgili giysileri yasaklamakta idi¹⁰. 3 Aralık 1934 tarihli “Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun” ise din görevlilerinin ibadethaneler ve dini

7 Yeşil Giresun, Numro:157, 28 Mart 1929

8 Yeşil Giresun, Numro:168, 20 Haziran 1929

9 Yeşil Giresun, Numro:147, 10 Kanunusani-Ocak 1929

10 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, Atatürk İnkılâbı-Kanunlar-Kararlar-Tamimler-Bildiriler-Belgeler-Gereke ve Tutanaklarıyla, Ankara-1984, s.112

ayinler dışında dini giysilerini giymelerini yasaklamıştır. Ancak, her dinin birinci derece amirine* her yerde dini giysisini giyebilme hakkı vermiştir¹¹.

Kıyafet inkılâbı ile aslında Türk kültürünün özüne geri dönülmüştür. Zira, gömlek, pantolon, ceket, çizme vb. zamanımızda modern giyimi oluşturan giysiler Türk Bozkır Kültürü'nün birer ürünü idiler. Bu giysiler Türk usulüne göre yapılan askeri ıslahatlar neticesinde M.Ö. IV. asırda Çin'e, M.S. V. asırda Avrupa'ya ve M.S. VI. asırda Bizans'a yayılmıştı¹².

Şapka meselesinde olduğu gibi, zamanımızda yasaklanmış giysileri giyen bazı kişilere tesadüf olunuyor. Bunların rejim için tehlike teşkil edecek bir boyuta ulaşmalarının söz konusu olmadığı kanaatini taşımaktayız. Ancak, bu konularda yapılacak ciddi anketler daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmasını temin edecektir.

Kadın kıyafeti meselesine gelince, Atatürk bu konuda teşvik edici idi, zorlayıcı değildi. Şapka inkılâbında olduğu gibi kadın kıyafeti konusunda da bir kanun çıkarılması gerektiği yolundaki önerilere olumlu bakmadı. Kadının sokaktaki giysisine karışmadı. Ancak devlet dairelerinde kıyafet yönetmelikleri ile modern giyimi hakim kıldı.

Mustafa Kemal Paşa meclislerinde çağdaş giyimli bayanlara yer verdi. Onlara iltifat etti. Onun bu tutumu modern giyimi özendirici oldu. Eşi Latife Hanım döneminin en çağdaş kadını görünümünde idi. İl ve ilçelerdeki bürokrat hanımları, bayan öğretmenler ve bayan memurlar da aynı yolu takip ettiler. Buldukları yerde modern giyimin öncüsü ve temsilcisi oldular.

Diğer taraftan bazı il ve ilçelerde vilayet meclisleri veya belediye meclisleri ve idare heyetleri çarşaf ve peçenin kaldırılmasına dair kararlar aldılar. Ancak bu kararlarını uygulayamadılar. Çünkü peçe ve çarşafı ya-

* Diyanet İşleri Başkanı, Fener Rum Patriği, Ermeni Patriği, Hamambası vb.

11 Bekir Sıtkı Yalçın, İsmet Gönülal, a.g.e., 204-205

12 İbrahim Kafesoğlu, **Türk Milli Kültürü**, (17.Baskı), İstanbul-1998, s.319

saklayan bir kanun çıkarılmış değildi. Yani, alınan kararların tatbikini sağlayacak hukuki zemin oluşturulmamıştı.

Sonuç olarak peçe, çarşaf ve tesettür meselesinin çözümünün kadınların kültür seviyesinin yükselmesinde olduğu görülmüş ve bu yöne ağırlık verilmiştir. Ayrıca halka benimsettirilecek olan diğer inkılapların tesirlerinin de zamanla bu problemin çözümüne katkıda bulunacağı düşünülmüştür.

2. KADIN HAKLARI

Türkiye'de Tanzimat'dan sonra kadın hakları ile ilgili bir kısım gelişmeler olmuştur. 27 Ocak 1847'de Bağdat valisine Afrika'dan zenci köle ve cariye getirilmesinin önüne geçilmesi emredilmiş, 1856'da da Kafkas milletlerinden köle ve cariye edinilmesi yasaklanmıştır. Ancak, 1922 yılına kadar Türkiye'de cariye olgusu varlığını devam ettirmiştir. Saltanat kaldırıldıktan sonra saraydaki cariyeler hürriyetlerine kavuşabilmişlerdir¹³. Diğer taraftan Türkiye'de kadın hakları ile ilgili bazı ilklere değinmek gerekirse şunları söyleyebiliriz:

İlk kız rüştiyesi 1859'da, ilk inas idadisi 1880'de açılmıştır. Darülmualimat 1870'de faaliyete geçmiş, Darülfünun'a ilk defa 1914'de bayan öğrenci kabul edilmiştir. Yine bayanlar 1922 yılından itibaren Tıp Fakültesi'ne alınmaya başlanmışlardır. Türk hanımları ilk defa 1912 yılında hemşireliğe ve 1913 yılında da memurluğa* başlamışlardır¹⁴. Türkiye'nin ilk kadın avukatı Süreyya Ahmet Hanım, Ocak 1927'de Ankara'da bir boşanma davasında ilk duruşmasına çıkmıştır¹⁵.

¹³ Şefika Kurnaz, *Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını (1839-1923)*, İstanbul-1992, s.53-55; Abdullah Saydam, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*, Trabzon-1995, s.208

* 1928'den itibaren bayanlar taşrada da memur olarak görevlendirilmişlerdir.

¹⁴ Şefika Kurnaz, *II. Meşrutiyet Döneminde Türk Kadını*, İstanbul-1996, s.109, 110

¹⁵ Yeşil Giresun, Numro:95, 26 Kanunusani/Ocak 1927, Sn. Prof.Dr. Utkan Kocatürk, Türkiye'nin ilk kadın avukatının Beyhan Hanım olup, ilk duruşmasına 28 Kasım 1928 tarihinde Birinci Ticaret Mahkemesi'nde çıktığını ifade eder. (Utkan Kocatürk, *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarih Kronolojisi, 1918-1938*. (2.Baskı), Ankara-1988, s.486)

Hukuki alanda ise bayanlar ilk defa 23 Mart 1916 tarihli bir irade-i siyye ile boşanma hakkı elde ettiler. Buna göre hanımlar kocalarının delilik, cüzzam, alaca hastalığı vb. gibi çeşitli hastalıklara yakalanmaları durumunda boşanabileceklerdi. 31 Ekim 1917 tarihli Aile Hukuku Kararnamesi ile de erkeğin ikinci defa evlenmesi kadının izin vermesine ve mahkeme kararı çıkarmasına bağlanmıştır.

Bütün bunlara rağmen Cumhuriyet ilân edildiğinde Türk kadını hâlâ hukuken erkeğin çok çok gerisinde idi. Atatürk kadını her bakımdan mutlaka erkeği ile eşit hale getirmeyi amaçlamıştır. O, "Mümkün müdür ki, bir toplumun yarısı topraklara zincirlerle bağlı kaldıkça diğer kısmı göklere yükselebilir" demekte idi¹⁶. 22 Nisan 1935 tarihinde İstanbul'da Milletlerarası Kadın Kongresi'ni toplatın ve himayesine alan Atatürk Türk kadını dünyaya açmak amacıyla idi¹⁷.

Atatürk Medeni Kanun ile Türk kadını evinin tek kadını yapmış, kumadan kurtarmış, boşanma hakkı vermiş, mirasta ve şahitlikte erkekle eşit hale getirmiştir. Henüz Avrupa'da pek çok ülkede kadına seçme ve seçilme hakkı verilmeden önce Türk kadını 3 Nisan 1930 tarihinde belediye seçimlerine katılma ve 5 Aralık 1934 tarihinde de milletvekili seçme ve seçilme hakkı elde etmiştir. Hatta Atatürk'ün bizzat ilgilenmesi neticesinde 1935 seçimlerinde 18 kadın milletvekili mecliste yer almıştır¹⁸.

Görüldüğü üzere kadın hakları ile ilgili olan bu gelişmeler Atatürk'ün şahsi gayretleri neticesinde temin edilebilmişti. Henüz Türk toplumu gerek kadını gerekse erkeği ile bu haklara sahip çıkacak olgunlukta değildi. Örneğin, inkılâp taraftarı bir taşra gazetesinde 1929 yılına ait bir yazıda İstanbul Kadınlar Birliği'nin kadınların polis yapılması konusundaki çabaları alaya alınmaktadır. Yine aynı gazetede kadınlara milletvekili seçilme

16 Enver Ziya Karal, *Atatürk'ten Düşünceler*, İstanbul-1986, s.62; Genel Kurmay Başkanlığı, *Atatürkçülük I*, s.331

17 *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Tamim ve Telgrafları V*, Ankara-1972, s.181

18 Afet İnan, *Tarih Boyunca Türk Kadınının Hak ve Görevleri*, (4. Baskı), İstanbul-1982, s.195, 209

hakkı verilmesi durumunda hangi komik manzaraların ortaya çıkacağına dair tahminler yürütülmektedir. O dönemin sosyal psikolojisini aksettiren şu ifadeleri aktarmadan geçemiyoruz.

"Şayet hanımlarımız mebus olacak olursa günün birinde Büyük Millet Meclisi koridorlarında şöyle bir muhavere cereyan ettiğine şahit oluruz.

– Bugün İzmir Mebusu Melahat Hanım meclise gelmedi. Acaba sebebi nedir?

– Ne olacak ansızın ağrısı tutmuş"¹⁹.

Bu arada harf inkılâbını takiben açılan halk dershanelerine ve millet mekteplerine kadınların devam etme oranı çok düşük olmuştu. Hatta başlangıçta Ordu'da açılan halk dershanelerinde kadınlara ait tek bir kursun dahi bulunmaması dikkat çekici idi. Teftişe gelen Maarif Emini Tevfik Bey'in ikazları neticesinde Türk Ocağı'nda hanımlar için bir kurs açılabilmişti²⁰.

Türk kadınının Cumhuriyet döneminde eskiye nazaran sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal alanlarda çok daha etkin bir konuma sahip olduğu muhakkaktır. Artık kadınlarımız polis, hakim, subay, savcı, hatta vali olabilmektedir. 1990'lı yıllarda ilk defa bir kadın başbakan ülkeyi yönetmiştir. Ülkemizde çok sayıda müteşebbis iş kadını erkeklerle rekabet halindedir. Türk kadını kendisine çağdaş hakları sağlayan büyük Atatürk'e minnet duymak mecburiyetindedir.

Ancak kadınlarımız hâlâ Atatürk'ün özlediği seviyeye ulaşabilmiş değildir. Genele bakıldığında kadınıımız her alanda erkeğin gerisindedir. Tabii ki bunda tarihi, sosyal, ekonomik ve kültürel nedenler etkili olmuştur. Kadınlarımız Atatürk'ün kendilerine yıllar önce bahsetmiş olduğu haklara sahip çıkamamışlardır. Toplumumuzda birden fazla kadınlı evlilik olayı halen mevcuttur. Ancak, kadınlarımızın kültür seviyesi yükseldikçe

19 Afet İnan, a.g.e., s.195, 209

20 Yeşil Giresun, Numro:188, 23 Kanunusani/Ocak 1930

bu oran her yıl biraz daha azalmaktadır. Kadınlarımız ekonomik bağımsızlıklarını elde ettikçe ve kültür seviyeleri yükseldikçe büyük oranda fiilen haklarına sahip çıkacaklardır, düşüncesini taşıyoruz.

3. SOYADI KANUNU

Cumhuriyet idaresine kadar insanları birbirinden ayırt etmek için farklı yöntemler kullanılıyordu. Ancak yine de kişileri ayırmakta güçlük çekiliyordu. Bu yöntemler şunlardır. 1- Aile adıyla birlikte anma: Ahmet Afşaroğlu, Aleksander Boyacıyan, Yorgo Dimitris gibi. 2- Baba adıyla anma: Ahmet Mithat, Mustafa Sabri, Zekeriya Fevzi gibi, 3- Memuriyetleriyle anma: Doktor Adnan, Kaymakam Fahri, Baytar Mustafa gibi. 4- Doğum yerleri ile birlikte anma: Mustafa Kemal Selanik, İsmet İzmir, Fevzi Soğukçeşme gibi. 5- Lakaplarıyla anma: Baba Cemil, Efe Kazım, Ayıcı Arif gibi. 6- Kusur ve eksiklikleriyle anma: Topal Osman, Çolak İbrahim, Kör Cemal gibi.

Cumhuriyet hükümeti insanların birbirinden tefrik edilmesine yönelik ilk icraatını okullarda uygulamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1925 yılı ders kayıtlarından önce yayınlamış olduğu bir genelgede öğrencilerin aile isimlerini nasıl kullanacakları açıklanmaktadır. Buna göre aile ismi küçük isimden önce gelecektir. Aile ismine bitişik olarak erkek öğrenciler için oğlu, kız öğrenciler için ise kızı ibareleri yer alacaktır. Çapanoğlu Yusuf, Durmuş'un Hatice gibi. Aile isimleri olmayanlar hatırlayabilecekleri en eski ceddin adını veya lakabını alacaklardır. Eğer cedlerini tesbit edemezlerse kendilerini tarihteki meşhur bir kişiye bağlamamak kaydıyla Türk adları arasından herhangi birisini benimseyebileceklerdir. Yine ayıplama ve yerme konusu olmayacak lakapları da aile ismi olarak kullanabileceklerdir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın söz konusu genelgesine göre gayrimüslim Türk vatandaşları aile isimlerinin sonundaki yabancı ekleri kaldıracaklardır. Örneğin, Vartabet Karagözyan yerine Karagözoğlu Vartabet, Dimitri Bal-

tacis yerine Baltacıoğlu Dimitri isimlerin kullanacaklardır. Türk olmayan müslüman Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ise aile isimlerindeki Arapça, Farsça vb. kelimeleri Türkçeleştireceklerdir. Örneğin, Ali Efendi Elhâsi yerine Bakırcıoğlu Ali, Mehmet El Cebeli yerine Dağlıoğlu Mehmet isimlerini kullanacaklardır. Türkçeleştirilmeyen aile isimleri taşıyanlar ise yeniden Türkçe isim alacaklardır. Bununla beraber Türklüğün dışında da bir mensubiyet ifade eden veya çağrıştıran aile isimleri de kullanılmayacaktır. Örneğin, Arapoğlu, Çerkezoğlu, Fellahoğlu gibi isimler alınamayacaktır²¹.

Bu genelge ile bağlantılı olarak 21 Haziran 1934 tarihinde de Soyadı Kanunu çıkarılmıştır. 2525 numaralı bu kanun incelenecek olursa yukarıda bahsettiğimiz genelgeden de ilham alınmış olduğu anlaşılır. 24 Aralık tarihinde ise Bakanlar Kurulu tarafından kanunun nasıl uygulanacağını gösteren bir Soyadı Tüzüğü çıkartılmıştır.

Buna göre rütbe, memuriyet, aşiret, yabancı ırk ve milleti ifade eden isimler soyadı olarak alınamaz. Hatta bir aşiret ve kabileye mensubiyeti çağrıştıran isimler de soyadı olarak alınamaz. Yine genel ahlaka aykırı gü-lünç ve hakaret ifade eden kelimeler soyadı olarak kullanılmayacaktır. Soyadı ile kendilerini tarihte ün salmış büyük kişilere bağlamak isteyenler o kişi ile olan bağlantılarını resmî kayıtlar ve belgelerle ispat etmek zorundadırlar. Bir soydan olmayan aileler ortaklaşa aynı soyadını alamazlar. Bir köyde, kasabada veya şehirde-ki birden fazla nüfus dairelerinden her biri bir kasaba addolunur- bir soydan olmayanlar aynı soyadını seçmiş olsalar bile bunlardan ilk müracaat eden aile o soyadını almaya hak kazanır. Diğerleri başka bir soyadı bulmak durumundadırlar. Değiştirmemekte ısrar edenler olursa bunlar soyadlarına bir ek ilavesi ile öbürlerinden ayrı bir şekle koymak zorundadırlar.

Soyadı seçme hakkı evlilik birliğinin reisi olan kocaya aittir. Kanunun yayın tarihi olan 2.7.1934 gününden itibaren iki yıl içerisinde so-

---

21 Yeşil Giresun, Numro:7-22, 1 Eylül 1926

yadı almayanlara mülkî amirler veya onların görevlendirecekleri kişiler soyadı vereceklerdir.²²

Soyadı ile ilgili kanunlardan bir tanesi de Mustafa Kemal Paşa'ya Atatürk soyadını veren 24 Kasım 1934 tarih ve 2587 sayılı kanundur. Bu kanun 17 Aralık 1934 tarihli ikinci bir kanunla takviye edilmiştir. Buna göre Atatürk soyadı başına ve sonuna ekler getirilerek dahi olsa hiç kimse tarafından öz adı veya soyadı olarak alınamaz ve kullanılamaz.²³

Soyadı kanununa halkımız tarafından hiçbir itiraz yöneltilmemiştir. Çünkü bu kanun ile insanların tanınması kolaylaşmış, karışıklıkların önüne geçilmiştir. Bu konudaki tek değişiklik aile reisliğinin erkeğin üzerinden alınması ve kadına kızlık soyadını da taşıyabilme hakkının verilmesidir.

Cumhuriyet Hükümeti'nin prensiplerinden bir tanesi de ad ve soyadı kullanımı suretiyle dahi olsa sosyal hayatta ayrıcalıklara son vermek olmuştur. Öteden beri mevcut olan ve sosyal hayatta bir sınıf görüntüsü vermeye başlayan kişi ve grupların unvanları ellerinden alınmıştır. Tekke ve zaviyelerin kapatılması ile birlikte bu kurumlardaki görevlilerle ilgili unvanlar da kaldırılmıştır²⁴. Yine sınıflaşmanın önüne geçmek amacıyla 26 Kasım 1934 tarihli bir kanunla da Efendi, Bey, Paşa gibi unvanların kullanılması yasaklanmıştır. Bu kanun harp madalyaları hariç olmak üzere insanlar arasında ayrıcalık ifade eden sivil rütbe, resmi nişan ve madalyaların da kullanılmayacağını ifade etmektedir²⁵.

4. ÖLÇÜLERDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

4.1 Zaman Ölçülerinde Yapılan Değişiklikler

4.1.1. Takvimde Değişiklik

Osmanlı Devleti Miladi 1840 yılından itibaren ekonomik gerekçeler yüzünden Hicri Takvim'in yanında Rumi Takvimi de kullanmaya baş-

22 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, a.g.e., s.525-534

23 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, a.g.e., s.541-542

24 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, a.g.e., s.111-112

25 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, a.g.e., s.181-182

lamıştı. Rumi Takvim, Hicri Takvim'in aksine güneş yılı esasına göre düzenlenmiş bir takvimdi. Yani bir rumi yıl, hicri yıldan 11 gün daha uzun olup, miladi yıla eşitti. Ancak Rumi Takvim'e islamî bir hüviyet verebilmek için o günkü hicri tarih olan 1256 Rumi Takvim için de geçerli kabul edilmiştir. Böyle olunca 1256 yılı itibarıyla Rumi ve Miladi takvimler arasında mevcut olan 584 yıllık fark sabit bir rakam olarak kalmıştır.

Diğer taraftan Miladi takvim'de yılbaşı Ocak ayı iken Rumi Takvim'de Mart ayı idi. Yani Miladi Takvim'de birinci ay olan Ocak (Kanunusani). Rumi Takvim'de onbirinci aya karşılık geliyordu. Gün olarak da Rumi Takvim Miladi Takvim'i 13 gün geriden takip ediyordu. 16 Şubat 1332'de 2851 sayılı kanun gereğince Rumi Takvim 13 gün ileri alınarak Miladi Takvim ile olan gün farkı giderilmiştir. 615 sayılı tamim gereğince de 1 Ocak 1918'e tekabül eden 1 Kanunusani 1334 günü Rumi Takvim'de de yılbaşı olarak kabul edilmiştir. Böylece Rumi ve Miladi takvimler arasındaki yılbaşı farklılığı da giderilmiştir²⁶.

Ancak, her iki takvim arasındaki yıl farkı devam etmekte idi. 26 Aralık 1925 günü Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen 698 sayılı kanunla Rumi Takvim yürürlükten kaldırılmış olup, 1 Ocak 1926 tarihinden itibaren Miladi Takvim kullanılmaya başlanılmıştır. Bu arada özel durumlar için Hicri Takvim'in de kullanılmasına müsaade edilmiştir²⁷. Takvim ile ilgili son değişiklik 10 Ocak 1945 tarihinde gerçekleşmiştir. 4696 sayılı kanun Rumi Takvim'den Miladi Takvim'e intikal eden Teşrinievvel, Teşrinisani, Kununuevvel, Kanunusani isimlerini Ekim, Kasım, Aralık, Ocak şeklinde değiştirmiştir²⁸.

Takvim değişikliği modern dünya ile bütünleşmemizi sağlamıştır. Yöresel halk takvimlerinde Rumi Takvim'deki bir kısım bilgiler kullanılmaya devam ediliyorsa da Miladi Takvim sosyal hayata getirdiği ko-

---

26 Gazi Ahmet Muhtar Paşa, **Takvimu's-Sinîn**, (Hazırlayanlar, Yücel Dağlı, Dr.Hamit Pehlivanlı), Ankara-1993, s.541-547

27 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, **a.g.e.**, s.497

28 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, **a.g.e.**, s.543

laylıklar dolayısıyla halkımız tarafından benimsenmiştir. Bu mesele de herhangi bir sıkıntı yaşanmamıştır.

4.1.2. Saatte Değişiklik

Ülkemizde öteden beri güneşin battığı anı 12.00 kabul eden Alaturka Saat sistemi geçerli idi. Güneş her yerde farklı zamanlarda battığı için bu sistem ile saatte ulusal birliği sağlamak mümkün değildi. Ayrıca, güneşin batması yükseklik nedeni ile de farklılık gösterebiliyordu. Güneşin tepe noktasında battığı anı esas alan Grubî Saat ve tamamen battığı anı-ki bu an akşam ezanı vaktidir- esas alan Ezanî Saat ortaya çıkmıştı. Bu iki saat arasındaki zaman süresine “temkin” denilmekteydi²⁹.

Zevali Saat ise güneşin en tepe noktada bulunduğu anı (gün ortası) 12.00 olarak kabul eden bir sistemdi. Öğleden sonrası için de sayımlar yeniden sıfırdan başlar ve 12.00'ye kadar devam ederdi. Bu sistem ile de saatte ulusal birliği sağlamak mümkün değildi³⁰.

Saat konusunda karışıklıklara son vermek için 26 Aralık 1925 tarih ve 697 sayılı kanunla Alafranga Saat sistemine geçilmiştir. Bu sistemde gece yarısından başlayarak gün 24 saate bölünmüştür. Türkiye Cumhuriyeti İzmit'ten geçen 30.ncu meridyeni esas alarak ulusal saat sistemini oluşturmuştur³¹.

Ancak, ülkemizde bir süre yeni saat sistemini uygulamakta güçlük çekildi. Halk Ezani saat kullanma alışkanlığını terk edemiyordu³². Bunda muvakkithanelerde hâlâ Ezani saatin de bulunması etkili idi. Resmi ve gayri resmi davetlerde zaman tayin edilirken Ezani saatin esas alındığı da oluyordu³³. Bilgisizliğin bir sonucu olarak halk arasında namaz vakitlerini tespit etmekte Alafranga saatin yetersiz kaldığı kanaati de vardı³⁴.

29 Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I*, (4.Baskı), İstanbul-1993, s.580-581

30 *İslam Ansiklopedisi*, C.X, İstanbul-1966, s.2

31 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, *a.g.e.*, s.493

32 *Yeşil Giresun*, Numro:141, 29 Teşrinisani/Kasım 1928

33 *Yeşil Giresun*, Numro:128, 30 Ağustos 1928

34 *Yeşil Giresun*, Numro:130, 6 Eylül 1928

Zaman konusundaki karışıklıkların önü alınamayınca valilikler muvakkithanelerdeki ezanî saatleri kaldırmış bütün saatleri Alafranga saat esasına göre ayarlatmışlardır³⁵. Bir süre muvakkithane dışındaki Osmanlı Bankası, telgrafhane vb.nin saatleri halkı yanıltmaya devam etmişse de nihayetinde bunlar da muvakkithaneyi esas almak durumunda kalmışlardır³⁶. Resmi dairelerde de yeni sistem esas alınınca halk ister istemez bu sisteme uymak zorunda kalmıştır³⁷.

Ancak yine de saat meselesi valilikleri ve belediyeleri bir süre daha meşgul etmeye devam etmiştir. Aradan dört yıl geçmesine rağmen 1929 Aralık'ta Afyonkarahisar Belediyesi'nin saat ayarları için öğle vakti top atılması kararını alması da ilginç uygulamalardandı³⁸.

Sonuç olarak saat meselesinde çekilen sıkıntıların sebeplerini bilgisizlik, ilgisizlik, önemsememe, eski alışkanlıkları terk edememe ve kurumlar arasındaki koordinasyon eksiklikleri şeklinde maddeleştirmek mümkündür.

4.2. Ağırlık ve Uzunluk Ölçülerinde Yapılan Değişiklikler

Osmanlı döneminde 60 cm. veya 65.cm uzunluğa eşit olan endaze, parmak ucundan omuza kadar uzunluğu ifade eden ve ortalama 75,8 cm. kabul edilen arşın ile adım, ayak, kulaç gibi uzunluk ölçüleri kullanılıyordu³⁹. Bu ölçüler standart ölçüler değildi. Hele adım, ayak, kulaç gibi ölçülerle sıhhatli bir iş yapmak hiç mümkün değildi. Bunların yerine 26 Mart 1931 tarih ve 1782 sayılı kanunla modern dünyanın kullandığı metre sistemi kabul edilmiştir. Artık uzunluk ölçümü milimetre, santimetre, desimetre, metre, dekametre, hektometre, kilometre ile ifade edilecektir⁴⁰.

35 Yeşil Giresun, Numro:131, 13 Eylül 1928

36 Yeşil Giresun, Numro:132, 20 Eylül 1928

37 Yeşil Giresun, Numro:131, 13 Eylül 1928

38 Yeşil Giresun, Numro:182, 5 Kanunuevvel/Aralık 1929

39 Mehmet Zeki Pakalın, a.g.e., C. I, s.88,533; Ana Britannica, C.VIII, İstanbul-1992. s.176

40 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, a.g.e., s.505-509

Ağırlık ölçülerine gelince bu gurubun temel birimi dirhem idi. Dirhem Mısır'da 3,0889 gram, İstanbul'da 3.207 gram idi. 400 dirhem bir okkayı oluşturuyordu. İstanbul için bir okka 1,282 gram ağırlığı ifade etmekte idi. Diğer şehirlerde okkada küçük farklılıklar görülebiliyordu. Okka yerine vakiyye ve kıyye tabirleri de kullanılıyordu. 44 okka bir kantarı, 4 kantar da bir çekiye ifade etmekte idi ki, bu hesaba göre, 1 kantar 56,408, 1 çeki de 225,632 kilograma karşılık geliyordu. Ancak sonradan 195 okka yani 250 kilogram 1 çeki denildi. Bir başka ağırlık ölçüsü olan batman ise aynı zamanda yüzey ölçüsü olarak da kullanılmış, farklı ülkelerde farklı zamanlarda farklı standartları ifade etmiştir. Altın ve kıymetli taşların ölçümünde kullanılan temel birim ise de kırıttır. Kırattın alt ve üst birimleri ve bunların birbirlerine oranları şu şekildedir. 1 $\frac{3}{7}$ (Bir tam üç bölü yedi) dirhem bir miskali oluşturur. Miskalin $\frac{1}{4}$ 'üne denk, dengin $\frac{1}{4}$ 'üne kırat, kırattın $\frac{1}{4}$ 'üne buğday, buğdayın $\frac{1}{4}$ 'üne fitil, fitilin $\frac{1}{2}$ 'sine nakir, nakirin $\frac{1}{2}$ 'sine kıtmir, kıtmirin $\frac{1}{2}$ 'sine zerre denilirdi⁴¹.

1782 sayılı kanun ağırlık ölçülerinde de batı standartlarını hakim kılmıştır. Artık ülke içinde ve dışındaki alış-verişlerde miligramdan tona kadar uzanan modern dünyanın ölçü sistemi esas alınacaktır. Kuyumculukta ise yeni şekli ile 2 desigram ağırlığa tekabül eden kırat da kullanılabilir⁴².

Hacim ölçüleri ile tartılan hububat cinsi ticari emtiada ise kile, şinik, tas, ölçek vb. ölçü birimleri kullanılmakta idi. Bu ölçümlerin kendi içerisinde bile tutarlılıkları yoktu. İstanbul kilesi ortalama 25 kilo, ibrail kilesi 100 kilo idi. Kilenin kusuratına kutu denilirdi. 8 kutu 1 İstanbul kilesini teşkil ederdi. Kilenin $\frac{1}{4}$ 'üne de şinik adı verilirdi⁴³. 26 Mart 1931 tarihli kanunla sıvı maddelerin hacim ölçümlerinde litre sistemi getirilmiştir. Bu sistemde mililitreden kilo litreye kadar uzanan bir dereceleme sistemi mev-

41 M.Zeki Pakalın, a.g.e., C.I, s.340,454, a.g.e., C.II, s.269,546,723; Ana Britannica, C.VI, s.353; C.VII, s.310; C.XII, s.528; C.XVI, s.138

42 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, a.g.e., s.511

43 M.Zeki Pakalın, a.g.e., C.II, s.281; C.III, s.357

cuttur. Katı ve gaz maddelerin hacimlerinin ölçülmesinde ise milimetreküpten kilometreküpe kadar uzanan bir sistem getirilmiştir⁴⁴.

Osmanlı Devleti'nde tarla, bahçe gibi arazilerin yüzey ölçümünde dönüm ve çiftlik tabirleri kullanılmıştır. Bir çiftlik arazi verim durumuna göre 60 ile 150 dönüm arasında değişebiliyordu. Dönüm adım hesabı ile tespit edilirdi. Orta adımlarla eni ve boyu 40 adım olan araziye dönüm denilirdi⁴⁵. Ölçüler kanunu ile yüzey ölçüsü olarak metrekareden kilometrekareye kadar uzanan bir sistem getirilmiştir⁴⁶.

Ölçülerde değişiklik geç kalınmış bir düzenleme idi. Gelişen dünyada çok önceleri bu uygulamaya geçmek gerekiyordu. Nitekim, kanun çıkmadan üç yıl önce Bursa belediyesi belediye sınırları dahilinde metre cinsinden ölçülerin kullanılması mecburiyetini getirmişti⁴⁷. Ölçüler kanunu sayesinde ülke içerisinde ölçülerle birlik sağlandığı gibi dış ticaret de kolaylaşmıştır. Genellikle bu yeni sistem halkımız tarafından kabul görmüştür. Ancak kırsal kesimde hâlâ teneke ile tahıl tartmak, bidon ile süt satmak, arşın ile kumaş ölçmek gibi uygulamaların devam ettiği görülmektedir. Bunda insanların kültür eksikliği, önemsememe ve alışkanlıklarını bırakamamalarının da rolü vardır. Ayrıca, kolaycılık ve ekonomik sıkıntılar da bunda önemli bir etkidir. Zira, herkes her yerde bu ölçü aletlerini kolayca elde edememektedir. Ücretsiz ve temini kolay ilkel ölçü birimleri tercih edilebilmektedir. Ancak, halkın okuma-yazma oranı, kültür seviyesi ve ekonomik düzeyi yükseldikçe bu tür uygulamalar azalacaktır.

SONUÇ

Sosyoloji biliminin verilerine göre halk yüksek derecede prestije sahip kişi ve liderlerden gelen değişme önerilerini kabule daha yatkındır.

44 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, a.g.e., s.510

45 Yusuf Halaçoğlu XIV-XVII. Yüzyıllarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı, Ankara-1991, s.97

46 Bekir Sıtkı Yalçın-İsmet Gönülal, a.g.e., s.509

47 Yeşil Giresun, Numro:101, 8 Mart 1928

Bu açıdan bakıldığında Türk inkılâbı için Atatürk ideal bir liderdir. Zira, Çanakkale Savaşları'ndan başlayarak Türk milletinin umudu olmuş, Kurtuluş Savaşı neticesinde de ülkeyi işgallerden kurtarmış ve milleti bağımsızlığına kavuşturmuştu. Onun bu başarıları halkın kalbinde taht kurmasını sağlamıştı.

Yine sosyoloji ilimi verilerine göre kişiler küçük yaştan itibaren sosyalleşirken öğrenip benimsedikleri hareket örneklerini- ki bunlara alışkanlık da denilmektedir- değiştirmek istemezler. Bu yüzden yaşlıların gençlere nazaran yeniliklere uyum sağlayabilmeleri çok daha zor olmaktadır. Bu açıdan da Türkiye Cumhuriyeti şanslıdır. Zira, Türkiye Cumhuriyeti Devleti genç bir nüfusa sahiptir.

Sosyal değişmeyi belirleyen önemli işaretlerden birisi toplumun başta gelen yapı unsurlarını oluşturan sosyal değerlerinde değişmelerin meydana gelmesidir. Diğer bir ifade ile bir toplumda girilen inkılâp hareketlerinin sürekli hale geldiğini veya yerleştiğini, gerçek bir değişme halini aldığını söyleyebilmemiz için sosyal değerler sisteminde inkılâbın beklediği değişikliklerin gerçekleşmiş olması gerekir⁴⁸. Türk inkılâbında da aynı beklenti söz konusudur. Amaç Türk insanlarının çağdaş normları hakim kılmaktır. Şekle hitab eden kıyafet inkılâbı da dahil olmak üzere bütün inkılâpların Türk halkında çağdaş zihniyeti hakim kılmak ve çağdaş bir toplum yaratmak hedefine yönelik olduğu açıktır. İnkılâpların özümsemesi meselesine bu noktadan bakmak gerekir.

Ancak inkılâpların özümsemesi meselesinde çekilen sıkıntıların dini, tarihi ve sosyal boyutları olduğu bir gerçektir. Örneğin, şapkaya gösterilen tepki, dini bir kaygıdan kaynaklanmıştır. Gösteri ve protestolarda bulunan kişiler islâmın sembol giysisi olarak kabul ettikleri fesin yerine, Hristiyan başlığı dedikleri şapkayı koymak istememişlerdir*. Kadın kıyafeti ko-

48 Sulhi Dönmezer, "Atatürk İnkılâpları ve Sosyal Değişme Teorileri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Sayı:15, Temmuz 1989, s.523-537

* Bernard Levis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, (Çev:Metin Kıratlı), (4.Baskı), İstanbul-1994, s.270

nusunda da benzer durum söz konusudur. Bazı inkılâpların yeterince özümsememesinin ana nedeni ise bilgisizlik ve kültür eksikliğidir. Bunlara önemsememe, alışkanlıklarını terk edememe ve ekonomik sıkıntıları da ilave etmek mümkündür.

Öte yandan, 1920'li yılların Türkiye'si ile 1990'lı yılların Türkiye'si kıyaslandığında toplum hayatında ciddi değişiklikler olduğu görülür. Örneğin, kadınımlar hâlâ erkeğin gerisinde olmakla beraber 1920'li yılların Türk kadını ile 1990'lı yılların Türk kadını arasında inanılmaz farklar vardır. Kadınımlar iş hayatında, fikir ve sanat hayatında hatta, siyasette korunma ihtiyacı duymaksızın ciddi bir yer tutmaya başlamıştır.

Türk inkılâbında toplumsal değişmelerin temel faktörünü laiklik ilkesi teşkil etmektedir. Bu ilke yerleşmedikçe inkılâbın beklediği sosyal değişmelerin gerçekleştirilemeyeceği açıktır. Laiklik ilkesinin halk nazarında tutunması ve korunması ancak, eğitim yoluyla mümkündür. Laik idarenin faziletleri ilk öğretimden başlamak üzere öğrencilere en iyi şekilde kavratılmalıdır. Nitekim Şeyh Sait İsyanının hemen akabinde vilayetlere gönderilen Darülfünun hocaları din ve devlet işlerinin bir birinden ayrılması lüzumuna dair konferanslar vermişlerdi⁴⁹.

Zamanımızda halkın büyük çoğunluğunun laikliği benimsediği zannedilmektedir. 10 Nisan 1999 tarihli Posta Gazetesi'nde yayınlanan "Türkler laiklik sınavını geçti" başlıklı anket değerlendirmesi de bu kanaati doğrulamaktadır. Bu ankete göre toplumun % 77,3'ü Atatürk inkılâplarının ülkeyi ileriye götürdüğünü kabul etmektedir. Şeriata göre din devleti kurulmasını isteyenlerin oranı % 21,2, din devlet ve siyaseti yönlendirenlerin oranı ise sadece % 16,4'dür⁵⁰.

---

49 Yeşil Giresun, Numro:5-20, 18 Ağustos 1926
50 Posta, 10 Nisan 1999, s.1

ÖZET

Milli Mücadele'nin başarı ile neticelenmesinden sonra bir dizi inkılâplar yapılmıştır. Atatürk'ün ifadesine göre inkılâpların amacı Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş ve medeni bir toplum haline getirmektir. Nitekim, ilk bakışta sadece dış görüntü ile ilgili gibi görülebilecek inkılâpların dahi gerçek nedeni çağdaş zihniyeti hakim kılmaktır.

Bu araştırmamızda sosyal alanda yapılan inkılâpların Türk halkı tarafından özümsemesinde karşılaşılan güçlükler ele alınmıştır. Özellikle kıyafet alanında yapılan inkılâplar, kadın hakları meselesi, soyadı kanunu, uzunluk, ağırlık ve zaman ölçülerinde yapılan değişiklikler üzerinde durulmuştur.

İnkılâpların özümsemesi meselesinde çekilen sıkıntıların dini, tarihi ve sosyal boyutları vardır. Örneğin şapkaya gösterilen tepki dini bir kaygıdan kaynaklanmaktadır. Yine inkılâpların benimsenmesini güçleştiren sebeplerden birisi de bilgisizlik ve kültür eksikliğidir. Bazı inkılâplarda ise önemsememe ve alışkanlıklarını terk edememe şeklindeki davranışlar olumsuz sonuçlar doğurmuştur.

Anahtar Kelimeler: Atatürkçülük, İnkılâplar, Çağdaşlaşma

ABSTRACT

After having won the Turkish Struggle for Independence, a series of revolutions has been made. According to Atatürk's statements, the target of the revolutions is to turn the Nation of the Republic of Turkey into a contemporary and civilized society. The real aim of these revolutions, even if they seemed like they are related to the external appearance of the people at first sight, is to get contemporary thought become effective amongst people.

In our research, we have examined the difficulties which Turkish people faced in the assimilation of these social revolutions. We have especially dwelled on the changes regarding the Hat and Dress Revolution, the Right of Women, the Surname Law, Units of Measurement (length and weight) and Time.

The difficulties, which Turkish people suffered from on the assimilation of the revolutions, have religious, historical and social dimensions. For example, the reason for the reaction to the Hat Revolution was originating from the religious worries. Another reason for the hard assimilation of the revolutions is lack of knowledge and deficiency of intellectual way of thinking. And also some of the revolutions had been ended up with some unwanted results because of people's unconcerned attitudes towards the revolutions and not being able to give up their local habits.

Key Words: Kemalism, Revolutions, Modernizations.